

Seminář ke státní vojenské doktríně

Vědeckometodická rada vojenství České socialistické akademie uspořádala v květnu 1969 pro svůj ústřední lektorský sbor dvoudenní seminář k aktuálním otázkám čs. státní vojenské doktríny. Cílem semináře, který je součástí plánovaného teoretického školení lektorského sboru VMRV — ČSA k aktuálním problémům soudobého vojenství bylo prodiskutovat, ujasnit a sjednotit názory na vymezený okruh otázek smyslu, pojetí obsahu, úlohy a místa státní vojenské doktríny především ve vztahu k obraně země a k brannému systému státu. Hlavním motivem uspořádání semináře je objektivní potřeba rozšiřovat soustavně základnu vojensko-teoretického myšlení lektorského sboru, který v rámci České socialistické akademie pečuje i o metodickou a obsahovou

stránku „Přípravy obyvatelstva k obraně vlasti“ (POOV), o základní a nezbytné znalosti aktuálních problémů soudobého vojenství. K tomu napomáhá i celý perspektivní plán činnosti VMRV — ČSA a jejího lektorského sboru, jehož členy jsou převážně vojáci z povolání a jehož hlavním úkolem je šířit nové vědecké poznatky z vojenství do veřejnosti, propagovat brannost a tím přispívat k zabezpečování správného chápání objektivních potřeb obrany země.

I když přirozeně teoretické problémy státní vojenské doktríny nejsou předmětem zájmu širokých mas obyvatelstva, mají základní otázky pochopení jejího smyslu, úlohy a místa značný význam při ujasňování a vysvětlování celé řady otázek, spojených s praktickou realizací potřeb obrany země.

Pro přípravu semináře a jako podklad k diskusi byly předem vypracovány základní teze ke čtyřem zvoleným okruhům otázek čs. státní vojenské doktríny.

1. Obecné problémy pojetí, smyslu a poslání čs. státní vojenské doktríny.
2. Současná politická východiska čs. státní vojenské doktríny.
3. Současné vojenskovo-východiska čs. státní vojenské doktríny.
4. Závěry, které z toho vyplývají pro pojetí a tvorbu čs. státní vojenské doktríny.

Průběh semináře a obsah živé a věcné diskuse k jednotlivým určeným problémům plně potvrdily jak účelnost, tak potřebnost takového přístupu k ujasňování a k sjednocování názorů na aktuální problémy soudobého vojenství.

V diskusi k obecným problémům státní vojenské doktríny byly rozebrány především otázky obsahu státní vojenské doktríny a jejího vztahu k vojenské politice státu a k přípravě činnosti branného systému státu. V diskusi účastníci došli k jednotnému pojetí branného systému státu jako činnosti celého státního systému ve vztahu všech oblastí jeho činnosti k obraně země a k závěru, že ozbrojené složky státu jsou jen jedním, byť důležitým podsystemem branného systému. Seminář vyjasnil objektivní vztahy čs. státní vojenské doktríny ke koaliční vojenské doktríně Varšavské smlouvy a ke státní vojenské doktríně SSSR jako vedoucí velmocí koalice. Ujasnil i vzájemnou závislost, návaznost a rozdílnost úrovně obsahu těchto kategorií doktrín a v souvislosti s tím charakterizoval vzájemné relace a souvislosti realizace „státních“ a „internacionálních“ zájmů v jejich obsahu. Účastníci konstatovali, že v socialistickém státě při správném pojetí obecného a zvláštního na

úrovních jednotlivých doktrín nemůže být mezi nimi rozporů, že popírání internacionálního, stejně jako popírání národního (státního) v jejich obsahu by vedlo ke stagnaci všech úrovní doktrín.

V diskusi k otázkám politických východisek čs. státní vojenské doktríny účastníci semináře soustředili pozornost především na otázky sociálně politického obsahu, třídního charakteru a smyslu naší státní vojenské doktríny a na její internacionální vazby, na politické cíle současného rozděleného světa. Při všech úvahách o státní vojenské doktríně musíme ve správných relacích vysvětlovat stejně její politické, jako vojenskoodborné aspekty. Státní vojenská doktrína musí vždy vycházet z pozic a cílů politiky státu a jejího ideologického, světonázorového základu. Státní vojenská doktrína je v podstatě koncepcí programu všech oborů státní činnosti při zabezpečování potřeb obrany země, kde se velmi výrazně projevuje kvalita vzájemných vztahů vědy a politiky. Nezbytný je aktivní politický přístup k řešení otázek státní vojenské doktríny, který je hlavním obsahem celé polednové politiky třídního přístupu k obsahu státní vojenské doktríny. Ideologická funkce vojenské doktríny je produktem státní ideologie a je nezbytný aktivní dialog o jejím pojetí a obsahu v rámci koalice. Diskuse poukázala i na novou a v současné době významnou funkci „válečného potenciálu“, jako prostředku nejen k přípravě války, ale i prostředku k jejímu odvrácení. Rozebrala soudobý význam internacionálního spolenectví jako jednoho ze základních principů soudobé státní vojenské doktríny.

O problémech vojenskovědních východisek státní vojenské doktríny účastníci diskutovali především z hlediska konkrétních požadavků charakteru soudobé války. Soudobou válku nelze funkčně ztotožňovat s ozbrojeným zápasem, soudobou válku je třeba chápat jako zvláštní stav celé společnosti a ozbrojený zápas jen jako jeden, byť nejdůležitější a určující její projev. V souvislosti s tím je správné považovat vojenskou vědu za disciplínu, která zkoumá zákonitosti jen ozbrojeného zápasu a nikoliv války jako celku. Diskuse konstatovala, že především rozvoj technických prostředků ničení vyvolal hlavně v posledním desetiletí značný posun a změny ve vojenskostrategickém myšlení a ve strategických koncepcích obou táborů rozděleného světa. Tento posun se týká především postoje k možným variantám ozbrojeného zápasu i v evropském prostoru. V souvislosti s tím nabývají na významu i otázky „globálního“ poměru sil a

jeho důsledky při taktické výstavbě i při pravě branného systému státu. Určitá absolutizace jaderných zbraní v minulosti „zastřela“ praktické důsledky a vlivy na ozbrojený zápas, na rozvoj konvenčních zbraní. Určité nebezpečí vyplývá z toho, že teorie omezených válek, podsunovaná společností západní strategii, jako prostředek k tomu, aby válce byla i nadále zachována funkce účinného prostředku politiky, aby mohla vyvolat podcenění nebezpečnosti „jenom konvenční války“, jako něčeho, co je méně strašné a že by to mohlo i podporovat škodlivé tendence ve vztahu k otázkám obrany země. V souvislosti s tím zabývala se diskuse i konkrétními podmínkami činnosti našeho branného systému státu, zejména ve vztahu k otázkám obrany a ochrany teritoria.

V závěrečné části účastníci soustředili pozornost na praktické aplikace závěrů diskuse do našich konkrétních podmínek a na ty problémy, které z nich vyplývají pro celkové chápání obsahu, smyslu a poslání čs. státní vojenské doktríny. Shrnují základní teoretická východiska, která vyplývají pro tvorbu a pojetí státní vojenské doktríny ze vztahů zahraniční, vnitřní a vojenské politiky státu. Prodiskutovali vztahy vojenské doktríny k vojenské vědě i ostatním vědním oborům. Zdůraznili narůstající význam vědeckého potenciálu státu pro tvorbu optimálních teoretických podkladů a východisek státní vojenské doktríny i jeho narůstající význam jako prvku poměru sil jak v celkovém, tak v místním měřítku.

Diskuse se dále zabývala některými metodickými otázkami tvorby státní vojenské doktríny a otázkami vzájemných vztahů a podílů vědecké základny státu a funkčních orgánů na ní, zejména z hlediska ustanovení, která vyplývají z nového ústavního zákona o Radě obrany státu pro jednotlivé funkční orgány při jejich činnosti v branném systému státu.

Celkové seminář splnil plánované cíle. Neobjevil v otázkách pojetí státní vojenské doktríny sice nic kvalitativně nového. Ukázal však, že i v situaci, kdy zdánlivě o otázkách státní vojenské doktríny se mnoho mluví a píše, kdy tato tematika vzbuzuje dojem až módního zájmu, zůstává i ve vojenské veřejnosti a tedy tím více v civilní veřejnosti řada problémů, teoreticky dostatečně neropracovaných, nezdůvodněných, a proto i ne zcela jasných a jednotně chápáných.

Obsah semináře vydá VMRV ČSA jako studijní materiál pro vnitřní potřebu lektorského sboru a všech těch, kdož s ní spolupracují na propagaci brannosti v ČSSR.

ZKUŠENOSTI

PRAXE